

*Джиган Надія Григорівна,
Національний Університет “Острозька академія”*

ВЕРБАЛЬНІ ТА НЕВЕРБАЛЬНІ ОЗНАКИ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕПРАВДИВОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ

У статті дається коротка характеристика неправдивого висловлювання, його форм та різновидів, вказуються ознаки реалізації такого виду висловлювання.

Ключові слова: неправдиве висловлювання, вербальні, невербальні ознаки.

This article deals with the brief characteristics of untruthful statement, its forms, types, and indications of a false statement realization.

Key words: untruthful statement, verbal, non-verbal features.

Неправдиве висловлювання або ж (як його зазвичай називають у повсякденному житті) брехня існує стільки ж, скільки існує саме людство. Вона стала невід’ємною частиною життя людей, хочуть вони цього чи ні. Брехня та обман нерідко впливають на рішення певної людини у певній ситуації, її поведінку а часом і життя. Отож **актуальність** цієї роботи обумовлюється тим, що неправдиві висловлювання повинні досліджуватись із різних сторін та аспектів, адже вони прямо впливають на життя людей. **Метою** цієї статті є дати коротке формулювання неправдивих висловлювань та їхніх різновидів. Завдання роботи:

1) дати коротку характеристику неправдивого висловлювання, його форм та різновидів;

2) вказати науковців та роботи, в яких вже порушувалась дана проблема.

Об’єктом цієї статті є неправдиві висловлювання, **предметом** – їх ознаки та види.

Питанням неправдивих висловлювань науковці почали займатись відносно недавно, хоча ще стародавні мудреці написали не

одну книгу про брехню та обман. Одним із перших спробував дати класифікацію брехні англійський вчений та філософ Френсіс Бекон. Втім, ще задовго до Бекона арабський мудрець Абд-ар-Рахман аль-Джавбарі у своїй книзі “Зірвані покриви”, намагався розібратися у формах неправди.

На більш сучасному етапі (20 століття) проблемою брехні та її проявів займався відомий американський психолог та письменник Поль Екман (“Психологія брехні”), Алан Піз – відомий австралійський письменник (“Мова жестів”), Б. Шалютін, К. Мелітан та багато інших.

Розглядаючи визначення брехні, можна навести зокрема такі: “Брехня є вплив суб’єкта А на суб’єкта В, здійснюване через втручання у систему орієнтації останнього допомогою розташування суб’єкта А в зоні орієнтації у знакової реальності, яку, на думку А, неадекватно репрезентує деяку значущу для В дійсність” Шалютіна Б. С. [4] За визначенням Поля Екмана “брехня або обман – це дія, якою одна людина вводить в оману іншу людину, роблячи це навмисно, без попередження про свої цілі та без чіткого вираження зі сторони жертви брехні прохання не розкривати правди”. [3] Брехня за своїми формами поділяється на умовчання (замовчування правди) та умисне спотворення (акт висловлення фактів, що не відповідають дійсності). [2]

Потрібно також чітко розмежовувати поняття брехні, обману та неправди. Адже брехня – це свідоме спотворення знаної суб’єктом істини, обман – напівправа, що провокує розуміє її людини на помилкові висновки з достовірних фактів, а неправда – це висловлювання, засноване на омані або неповному знанні.

Ознаки реалізації неправдивого висловлювання можна поділити на вербальні та невербальні. Вербальні ознаки – це ті, які відносяться до озвучування брехні, власне те, що каже брехун. До цієї групи можна віднести запинки, повтори, нечіткість мовлення, непослідовність подій у розповіді та навіть те, активний чи пасивний стан дій, про які розповідається. [1] Невербальні ознаки – це ознаки, які пов’язані з мовою тіла та жестів. До невербальних ознак можна віднести знаки (сигнали, значення яких є абсолютно ясним), жести (особливо недоречні), міміка (різноманітні зміни у виразі обличчя), стрес (виявом якого для прикладу прискорене дихання) та мимовільні звички (торкання волосся чи мочки вуха). [1]

Отож, можна сказати, що вивчення проявів реалізації неправдивого висловлювання є важливим науковим завданням в силу самого об'єкту дослідження та відносно недавнього початку дослідження цієї проблеми.

Література:

1. Альбрехт У., Венц Дж., Вільямс Т. Шахрайство. Промінь світла на темні сторони бізнесу. – СПб, 1995. – С. 14-60.
2. Горський Д. П. Брехня як стан свідомості // Питання філософії. 1989. – № 11. – С. 64-76.
3. Екман П. Психологія брехні. – СПб: Пітер, 2000. – С. 23-114.
4. Шалютін Б. С. Людина брешуть // Людина. – 1996. – № 5. – С. 151-159.